

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania D.W. i P.F.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Warszawie
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 20 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie z dnia 21 listopada 2024 r., sygn. akt III AUa 1385/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 21 listopada 2024 r. oddalił apelację D.W. i P.F. wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 1 marca 2023 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Warszawie z dnia 24 sierpnia 2021 r. stwierdzającej, że P.F. jako pracownik u płatnika składek D.W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 7 stycznia 2021 r.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołujący się zaskarżonemu wyrokowi zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 58 § 1 w zw. z art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 22 § 1 k.p. oraz art. 300 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie wskazanych przepisów wskutek ich błędnej wykładni, co skutkowało uznaniem, że umowa o pracę łącząca P.F. jako pracownika u płatnika

składek D.W. była umową pozorną, a faktyczne świadczenie pracy nie miało miejsca; art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 22 § 1 k.p. przez jego błędną interpretację polegającą na uznaniu, że osoba, która nawiązuje stosunek pracy - celem uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego - nie jest pracownikiem w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku niskiego wymiaru czasu pracy lub nieznacznego rzeczywistego nakładu pracy. Z powołaniem się na podniesione zarzuty, skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez orzeczenie, że P.F. jako pracownik u płatnika składek D.W. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 7 stycznia 2021 r.; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku, jak również poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołujący powołali się na istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności rozważenia kwestii zakresu pojęcia stosunku pracy i spełnienia kryterium stosunku pracy w zależności od rzeczywistego nakładu pracy wykonywanej przez pracownika oraz adekwatności wskazanego w umowie stanowiska pracy. Ponadto według odwołujących, skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona, co w ich ocenie przesądza za przyjęciem jej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek

złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, konstrukcyjne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla którego rozwikłania dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu jego rozstrzygnięcia przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na

jakich kanwie norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący. Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z: 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116; 23 listopada 2022 r., III USK 563/21, LEX nr 3556428; 8 marca 2023 r., I USK 224/22, LEX nr 3572226; 6 lutego 2024 r., III USK 335/22, LEX nr 3672858; 7 lipca 2025 r., I USK 28/25, LEX nr 3888013). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 sierpnia 2020 r., IV CSK 140/20, LEX nr 3057396; 28 listopada 2024 r., I CSK 2525/23, Legalis nr 3170404; 22 maja 2024 r., II PSK 106/23, Legalis nr 3084388). Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 Nr 9, poz. 228; 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; 3 lipca 2024 r., III PSK 126/23, LEX nr 3732398). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczanie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935;

28 listopada 2023 r., III USK 392/22, LEX nr 3635136; 6 sierpnia 2025 r., I USK 65/25, Legalis nr 3262517).

Skarżący nie wykazali istnienia powołanej przesłanki przedsądu. Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pytania nie stanowią prawidłowo sformułowanych zagadnień prawnych. Autor skargi kasacyjnej nie uzasadnił potrzeby rozpoznania postawionych pytań i nie wyjaśnił, w czym tkwi trudność w dekodowaniu zawartych w nich norm prawnych, do jakich rozbieżnych konkluzji może prowadzić wykładnia tych przepisów, ani jakie jest stanowisko skarżącej w tej kwestii. Nie przedstawił zatem argumentacji jurydycznej, za pomocą której wykazałby, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne cechujące się walorem „istotności” wymaganym w przypadku kwestii, które przemawiają za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący sformułowali bardzo ogólnikowe pytania, nie przedstawiając wywodów prawnych, które miałyby uzasadniać istnienie zagadnień prawnych i tym samym odsyłają w ich poszukiwaniu do podstaw skargi i jej uzasadnienia.

Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, to jest podlegającą uwzględnieniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777; 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695; 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna, już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638; 14 listopada 2023 r., I PSK 13/23, LEX nr 3624388).

Skarżący nie spełnili opisanych oczekiwań co do wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Przede wszystkim nie wskazali, jakie przepisy zostały w sposób

oczywisty naruszone przez Sąd drugiej instancji, a jak wywiedziono wyżej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia przepisu prawa - jasnego i jednoznacznego, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości.

Stawiając zaś tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący podnieśli, że skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, nie sprecyzowali jednak w obrazie jakich przepisów upatrują tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie przedstawili zatem głębszego uzasadnienia i analizy prowadzącej do wyводу prawnego uzasadniającego tezę o kwalifikowanym naruszeniu przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa. Za taką analizę nie można uznać powołania się przez skarżących na rozwinięcie opisu okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej znajdujących się w motywach skargi kasacyjnej. Argumentów za istnieniem powołanej okoliczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, to jest w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich

domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z: 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12, LEX nr 1482419; 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527; 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 23 sierpnia 2022 r., II USK 644/21, LEX nr 3482975; 5 sierpnia 2025 r., I USK 99/25, LEX nr 3910075). W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczanie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 28 listopada 2023 r., III USK 392/22, LEX nr 3635136). Wniesienie skargi kasacyjnej wobec jej charakteru jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, przysługującego poza tokiem instancji odwoławczej, poddane zostało wysokim wymaganiom prawnym, tak formalnym, jak i merytorycznym, w szczególności ze względu na publiczny cel, jakiemu służy. Przekłada się to na obowiązujący z mocy art. 87¹ § 1 k.p.c. przymus adwokacko-radcowski. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje bowiem zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, ograniczając zdolność postulacyjną stron. Przymus ten ma charakter bezwzględny, co oznacza, że strony muszą być w tym postępowaniu reprezentowane przez adwokata lub radcę prawnego (postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 kwietnia 2012 r., I CO 10/12, LEX nr 1170207; 5 września 2023 r., II UZ 54/23, LEX nr 3602040; J. Gudowski (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze. Artykuły 1-124, red. T. Ereciński, Warszawa 2023, art. 87-1).

Kierując się powyższymi przesłankami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie zdołali wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia.

(J.K.)

[SOP]